

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 4 K na leto. Posamezna številka stane 30 h. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 8. V Ljubljani, 30. aprila 1918. Letnik XXXV.

Obseg: Oklic. — Oklic vsem županstvom. — Naša dolžnost. — Hroščevo olje. — Hrošči, močno krmilo. O izdelovanju sladkorjeve gošče (sladkorjevega sirupa) v gospodinjstvu iz sladkorjeve pese kot nadomestilo za sladkor. — Lan in konoplje. — Razširjenje ovčereje. — Kako rešimo naše krušno vprašanje? — Vojne zadeve in naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe. — **Inserati.**

Slovenci, Slovenke!

Nepopisno je gorje, katero je sedanja vojna prizadejala našim goriškim rojakom! Malo je deželá, ki bi bile v vojni toliko trpele, kakor ta našemu srcu najbližje stoječi del slovenske domovine! Sovražnik je že davno moral zapustiti deželo in goriški rojaki se polagoma vračajo iz begunstva v svojo domačijo. Z vročim hrepenenjem so pričakovali ta srečni čas vrnitve. Toda doma jih čaka žalost, razočaranje, obup! Domovja so jim razrušena, cvetoča polja, rodovitni vinski gradi in travniki opustošeni, gozdovi uničeni, vse poljedelsko in drugo orodje ter oprava uničena ali ugrabljena. Nimajo živil, nimajo orodja, nimajo vprege, nimajo strehe ali — zemlja kriči po obdelovanju. Toda, kako naj delajo praznih rok!

Darujte kmetijsko orodje, pa tudi pri stavbnem delu in v gospodinjstvu potrebno orodje in opravo!

Marsikje imajo tega orodja več, nego ga doma potrebujejo. Kdor more, naj to daruje, tudi če je nekoliko poškodovano. Odbor bo že poskrbel, da se tako orodje popravi. Kdor pa ne more podariti orodja, naj ga pa dá na razpolago za primerno ceno, ki naj upošteva dobrodelni namen Odbora.

Kdor ne more darovati orodja, naj daruje v denarju, da se omogoči oddajati nakupljeno orodje po znižani ceni.

Razdelitev nabranih predmetov se je poverila »Goriški zvezi gospodarskih zadrug in društev v Gorici«.

Pomaga naj vlada, kakor je njena dolžnost! Ta pa dela tako počasi in nezadostno, da vračajoči se begunci obupavajo. Utegne se zato zgoditi, da začno razprodajati svoja zemljišča tujcem.

Slovenci! Naša dolžnost je, da takoj pomagamo in Goriško ohranimo svojemu narodu!

V pomoč Goriški se je osnoval

Kranjski pomožni odbor za obnovo Goriške s sedežem v Ljubljani, ki si je svoje delovanje razdelil v tri odseke:

a) kmetijski, b) stavbni, c) finančni odsek.

Za danes stopa pred slovensko javnost »Kmetijski odsek« z nujno prošnjo:

ki bo v tem oziru postopala dogovorno z vsemi gospodarskimi organizacijami na Goriškem.

Po zmožnosti naj se darujejo ali ponudijo v nakup sledeči predmeti:

razni lahki plugi, lahke brane, rovnice, različne motike, krampi, lopate, grablje, vile, kose, srpi, osle in klepalce, sekire, žage, vejniki, krivci, škarje za drevje in trte, škafi, golide, polovnjaki, kadi in druga vinska posoda, kletarsko orodje, gospodinske potrebščine in sploh vse, kar se da rabiti v kmetijskih gospodarstvih.

Letos je hroščevo leto!

Zatirajte hrošče!

Slovenci, Slovenke! Velika so bremena, ki nam jih nalaga današnji čas, vendar naj se nihče ne odtegne delu za pomoč težko preizkušeni solnčni Goriški, ki je pretrpela svoje gorje za nas. Zlasti nujno prosimo, da se zavzamejo za stvar čč. gg. duhovniki in učitelji ter županje in občinski predstojniki, ki naj blagovolijo

Ljubljana, 15. aprila 1918.

C. kr. kmetiška družba kranjska,
Zadružna zveza v Ljubljani,
Zadružna zveza v Celju,
Goriška zveza gospodarskih zadrug v Gorici.

v svojem okolišu organizirati zbiranje in odpošiljanje darov.

Orodje naj se pošilja na naslov: Gospodarska zveza v Ljubljani.

Denar naj se pošilja z označbo: „Za Goriško“ na naslov: Zadružna zveza v Ljubljani.

Gospodarska zveza v Ljubljani,
Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani,
Zadružna centrala v Ljubljani,
Goriško kmetijsko društvo v Gorici.

Oklic vsem županstvom!

Letos je zopet hroščevo leto. Ker nam dela ta škodljivec neizmerno škodo, posebno pozneje ko živi kot črv v zemlji in nam izpodjeda par let korenine in uničuje na ta način naše poljske in travniške pridelke, je naša dolžnost, da ga z vsemi močmi preganjamo in zatiramo. Ta boj se mora izvesti po vseh naših občinah, po celi deželi. Danes je splošno pokončevanje tega hrošča tem nujnejše, ker nam naši pridelki že samina-sebi nazadujejo vsled razmer, ki so nastale po vojni, tako, da ne smemo na noben način trpeti, da bi nam še ta sovražnik prizadeval škodo.

Vsa županstva so poklicana, da zbero in porabijo vse sile za pokončevanje tega škodljivca. Vsak posestnik je dolžan, da pomaga po svojih močeh. Šolski otroci naj se lotijo z vso vnemo uničevanja letošnjih hroščev in naj pod vodstvom in po navodilih učiteljstva preganjajo tega najbolj požrešnega škodljivca, da se na ta način vsaj deloma zatre mnogoštevilna njegova zalega.

S tem delom je začeti takoj od pričetka letanja in ga je vzdržno nadaljevati do konca. Hrošči naj se otrsajo z dreva vsak dan ob zgodnjih jutranjih urah, dokler je hladno. Šolski otroci naj otrsajo drevje in grmičje, ki je najbolj napadeno po hroščih. Pod nje naj razgrnejo po možnosti rjuhe in plahte, da se hrošči laže spravljajo v pripravljene vreče. Doma naj se iztresejo v pripravne posode in poparijo, da se jih na ta način uniči.

Posušeni hrošči naj se porabijo za klajo kuram in prasičem, kar je pri današnjem pomanjkanju krmil posebno upoštevati. Porabimo pa jih s pridom tudi za gnoj in kompost, če jih ne moremo pokrmiti.

Županstvom se torej naroča, da takoj vse potrebno ukrenejo za pokončevanje letošnjih hroščev, da se na ta način prepreči velika škoda, ki preti že letos in v bodočih letih našim nasadom in pridelkom.

Šolskim otrokom naj se dovolijo kraju in razmeram primerne nagrade do 2 K od mernika, h katerim bo tudi deželni odbor prispeval polovico zneska. Dotične izkaze je po šolskih vodstvih predložiti do 15. junija deželnemu odboru.

Naša dolžnost!

Velikanska je škoda, ki jo delajo v zemlji črvi ali ogrci. Le žal, da imamo to škodo samo takrat pred

očmi, kadar jo gledamo in da se prej ali slej ne menimo dosti za njeno odvrčanje.

Škoda, ki jo dela črv na raznih sadežih v zemlji, je veliko večja, kakor si navadno predstavljamo. Stem, da črvi objedajo korenine našim sadežem, se pridelki znižujejo v vsakem oziru, predvsem glede *kolikosti*, pa tudi glede *kakovosti*. Če se pridelki vsled objedanja korenin znižajo recimo le za desetino vrednosti, je to že ogromna škoda, ki jo trpimo pri naših poljščinah in drugih sadežih. Ta škoda pomeni za cele občine na tisoče in tisoče, za celo deželo na sto in stotisoče!

Navadno je pa škoda večja, kakor vrednost ene desetinke vsega pridelka. Doživeli smo leta, ko je črv izpodjedal pri nekaterih sadežih do golega vse korenine, ter ni na dotičnem prostoru nič zraslo in so izgledala napadena mesta, kakor bi bila požgana. Srd in gnev pograbi človeka, ko gleda tako škodo.

Vsa ta škoda pa prihaja od hrošča, ki nam v hroščevih letih zaplodi neštete množice požrešnih črvov.

Čudno, da se ta škoda tako hitro pozabi in da se škodljivemu hrošču tako prizanaša, ko bi ga morali ravno v takih letih z vsemi silami preganjati, da se mu zalega po možnosti zatre.

Če pomislimo, da zaleže ena sama samica po 25 do 30 jajc, da zaplodi tedaj ena sama samica lahko do 30 črvov, ki izpodjedajo korenine *celo prvo poletje*, potem *celo drugo leto* in potem še *tretjo pomlad* in napravi na ta način samo ena zalega škode za več kron, posebno dandanes, ko postajajo eni in drugi pridelki tako dragoceni, potem se nas mora lotiti zavest, da je treba tega škodljivca na vse načine preganjati in zatirati.

Kolikor bolj se krčijo naše delovne moči, toliko bolj je nujen sile, da pokončujemo tega škodljivca in da odvrčamo na ta način vso poznejšo škodo, ki nam jo dela v podobi črva v zemlji. Dajmo tedaj hrošče pridno otrsati, pobirati in pokončavati! Lotimo se tega dela kar splošno in dajmo ga nadaljevati do konca! Pomaga naj vse, staro in mlado! Kajti za to delo je treba združenih moči, da bo uspelo.

Rohrmann.

Hroščevo olje.

V sedanjem vojnem času, ko vlada povsod veliko pomanjkanje strojnega olja in olja za mazanje, se

Po deželnem zakonu je zatiranje hroščev zapovedano!

je izrazila misel, da se dá tudi iz hroščev iztisniti nekaj olja, ki je primerno za mazanje raznih gospodarskih strojev in koles. Cene za navadno strojno olje in za kolomaz so tako visoke, da se izplača poskusiti tudi ta način pridobivanja, s katerim je na drugi strani zvezana tudi kmetijska korist z uničevanjem tega škodljivca. Hroščovo olje se prideluje na sledeči način: Vzame se dva lonca, od katerih je eden toliko manjši, da gre v večjega. Manjši lonec ima pet, šest lukenj na dnu. Ta lonec se napolni s hrošči, ki smo jih popreje oparili. Hrošči se pokrijejo s pokrovom, ki je manjši od lonca in se ga nato oteži s kamenjem, da tlači hrošče skupaj, ter se ga postavi v večji lonec. Vse skupaj se da potem v gorko peč ali pa blizu ognja. S toploto se izloči olje iz hroščev in teče v večji lonec, kjer se zbira. Baje se dobi iz 6 do 7 litrov hroščev 1 liter olja, ki je dobro kot gorivo ali za mazanje. Dobro bi bilo, da bi tudi naši kmetovalci poskusili pridobiti na ta način nekoliko olja za mazanje. Iztisnjeni hrošči so še vedno dobra krma za prasiče. L.

Hrošči, močno krmilo.

Hrošči so zelo redilna krma, ker vsebujejo mnogo tolšče in beljakovin. Sveži hrošči imajo do 20·9% sirovih beljakovin in 3·8% sirove tolšče; njih skrobna vrednota je 19·1%, kar pomenja, da so kot krma toliko vredni, kakor fižol ali grah. Suhi hrošči imajo do 57·6% sirovih beljakovin in 10·5% sirove tolšče; skrobna vrednota znaša 52·9% ali njih krmilna vrednost je slična oni oljnatih pogač. Še bolj prebavni so, ako se od strani pokrovice in krila, ki obstojajo največ iz hitina, ki je slabo prebavna snov. Iz osušenih in zmletih hroščev se napravi krmna moka, ki je v svoji vrednosti skoro enaka ribji krmni moki. Vendar se ne sme krmiti samo s hroščevimi krmili, ampak samo z eno tretjino teh, kajti drugače se živalim pristudi taka krma. L.

O izdelovanju sladkorjeve gošče (sladkorjevega sirupa) v gospodinjstvu iz sladkorne pese kot nadomestilo za sladkor.*)

V zadnji števec „Kmetovalca“ sem bral navodilo za izdelovanje sladkorjeve gošče iz sladkorne pese. Domnevam, da mnogim ustrežem, če priobčim lastno izkušnjo pri tem delu. Gošča, ki se jo dobi iz kuhanih in iztisnjenih pesinih zrezkov, ni nikoli tako okusna in se je tudi ne dobi več, kakor če se pesini zrezki samo izlužijo. To pa zato, ker če se pesa kuha, izlužijo se poleg sladkorja tudi razne druge snovi v veliki množini, ki dajejo gošči precej neprijeten okus. Te snovi so poleg beljakovin, ki se pa seveda pri kuhanju zopet izločijo, razne kisline in soli, zlasti kalijeve soli.

Bolje se izdelovanje sladkorjeve gošče obnese, če se takole ravna:

*) K spisu pod tem naslovom, ki smo ga objavili v zadnji številki „Kmetovalca“, nam je bilo od druge večje strani poslano drugačno navodilo za izdelovanje sladkorjeve gošče iz sladkorne pese, ki je vsekakor pravilnejše. Prvi spis nam je bil poslan v obljavo od tukajšnje podružnice Zavoda za promet z žitom ob času vojne, ki smo ga pač nekoliko popravljenega objavili. Ured.

Čisto oprana sladkorna pesa — lupiti je ni treba — se zreže, kakor je običajno pri repi. Z zrezki se napolni kaka posoda skoraj do vrha ter se zalije s kakih 50 gradov gorko vodo. Vse to se pusti najmanj dve uri mirno stati, pri čemer je paziti, da ostane voda kolikor mogoče topla, kar se doseže, če se posoda z zrezki postavi na še topli štedilnik ali v krušno peč, ki je še topla od peke. Na ta način izluži voda polovico sladkorja, ki ga vsebujejo zrezki. Sladka voda se potem zlije v drugo posodo, ki jo zopet napolnimo z novimi še neizluženimi zrezki, a na izlužene zrezke se nalije vnovič topla voda, kakor je preje povedano. Ker imajo novi zrezki dvakrat toliko sladkorja, kakor sladka voda, izluži se iz njih približno $\frac{1}{4}$ sladkorja, da nastane ravnotežje med množino sladkorja v vodi in v zrezkih. Iz zrezkov, ki so bili že poprej izluženi, se zopet izluži polovica, torej $\frac{1}{4}$ prvotne množine sladkorja.

Voda, ki je že stala, oziroma dvakrat izluževala zrezke, se zlije v kako večjo posodo, in na zrezke, ki so bili šele enkrat izluženi, nalije se voda iz prvega lonca. Ko se še ti zrezki drugič izlužijo, zlijeta se obe vodi skupaj, ki se potem toliko časa pri nepretrdnem ognju kuha, da postane gosta kakor med. Zrezki bi se seveda lahko še tretjič izlužili, toda kmetovalci sejejo letos pri nas sladkorno peso namesto krmne in sladkor, ki ostane v nepopolnoma izluženih zrezkih, pride v prid živini in torej ni izgubljen.

Kuhanje in zgoščevanje sladke vode je nekoliko zamudno. Pene, ki se tvorijo pri kuhanju na vrhu sladke vode in ki večinoma obstoje iz beljakovin, je sproti posnemati. Paziti, da sladkor vsled prehude vročine ne karamelizira, je treba zlasti proti koncu kuhanja. Dobro je napol kuhani sok, dokler še ni gost, precediti skozi čisto platno in ga potem takoj naprej kuhati. Sok se namreč zgosti precej naglo šele proti koncu kuhanja. Gošče ostane komaj dvajseti del prvotne sladke vode.

Iz gošče, ki je preveč kuhana, oziroma preveč zgoščena, izkristalizuje sčasom sladkor tako, kakor iz medu, ki se dolgo časa hrani. Zato take gošče ni dobro hraniti v steklenicah z ozkim vratom, ker se iz njih težko vunkaj spravi.

Na ta način izdelana sladkorna gošča iz sladkorne pese je okusna in trpežna. Njen okus spominja nekoliko na gozdni med.

Opozarjam, da se iz pesinih zrezkov izlužen, sladki sok hitro pokvari, ker se v njem nahajajoče beljakovine kmalu prično razkrajati, t. j. gniti. Pokvarjeni sok postane sluznat in gošča iz njega je malo sladka in prav zoprnega okusa. Sladek sok torej ne sme dolgo časa stati, ga je hitro na popisani način s kuhanjem zgostiti, kajti včasih se pokvari že v teku 24 ur.

Vprašanje je še, koliko gošče se izdela.

Množina sladkorja v pesi je odvisna od njene kakovosti, od obdelovanja in od vremena, v kakršnem pesa rase. Povprečno vsebuje pesa 15% sladkorja. Ker pa vrsta pese, od katere letos kmetovalci na Kranjskem dobe seme, bržkone glede množine sladkorja ni najboljša, vsaj pridelovanje sladkorja ni pri nas namen, ampak le pridelovanje pese za krmo, in ker kranjski kmetovalci še ne poznajo pravilnega obdelovanja sladkorne pese, utegne ta vsebovati povprečno komaj čez 10 do 12% sladkorja. (Op. ured. Pravilno gnojenje in

Z uničevanjem hroščev se obvarujemo pred velikansko škodo v tem letu in v bodočnosti!

obdelovanje sladkorne pese jo pač naredi bolj sladko, a na drugi strani imamo pri nas bolj ugodno podnebje, ki naredi peso bolj sladko. Preskušnje so pokazale, da sladkorna pesa na Kranjskem navzlic slabšemu obdelovanju glede množine sladkorja nič ne zaostane za sladkorno peso na Češkem.) Potemtakem se izdelava po zgoraj opisanem načinu kake tri četrtine, torej povprečno iz 100 kg pese, kakih 7 do 8 kg sladkorja. V gošči pa se nahajajo poleg sladkorja še druge snovi, zlasti kalijeve soli v večji množini in seveda tudi še vedno precej vode. Računi se torej lahko, da se dobi iz 100 kg sladkorne pese kakih 15 kg ali kakih 10 litrov gošče.

Sladkorna pesa je precej manjša od krmske pese. Prav posebno opozorimo, da se sladkorni pesi med rastjo ne sme obirati listja, ker sicer pesa ne stvari v sebi dosti sladkorja. Sladkorna pesa je zrela takrat, ko prične listje v jeseni rumeneti. Da ne izgubi sladkorja, jo je izkopati preden nastane stalno jesensko deževno vreme.

I. H.

Lan in konoplje.

Danes smo vsi prepričani, da se ne bo dalo izhajati brez pridelovanja lanu in konopelj. Saj smo prišli že v tako stisko, da manjka pri hiši potrebnih koncev (nitij) za krpanje obleke in perila. Manjka pa tudi vsega drugega, špage, vrvi, štrang, vreč itd. Blago pa, ki se še dobi, je tako drago, da ga navaden človek ne more kupovati. Ko bi ljudje vedeli, da bo vojna toliko časa trajala in da jih bo spravila v tako stisko, gotovo bi se bili že bolj splošno poprijeli pridelovanja lanu in konopelj.

Za pridelovanje domačega prediva se ni storilo dosedaj pravzaprav čisto nič od merodajnih strani. Spodbujalo se je pač k nabiranju kopriv, ki so tudi porabne za prejo. Ali s kropivami, ki se imajo pobirati za plotovi in po mejah, ne pridemo daleč in sami pa nikamor, ker ne poznamo vsega nadaljnega ravnanja. Namesto, da bi se začelo smotrno pospeševati zopetno pridelovanje lanu in konopelj in dajati ljudem potrebno seme, se je pa dosedaj še ta pičel pridelek lanu zasegel, jemal in oddajal v tvornice.

Če si hočemo pomagati iz nastale stiske, potem ni danes druge pomoči, kakor da se povsod po pripravnih legah poprimemo zopet pridelovanja lanu in konopelj, in da posnemamo v tem oziru naše očete.

Kako močno je padel pridelek prediva v naši državi v zadnjem času, zlasti tekom zadnjega desetletja, nam najbolj povedo sledeče številke:

V vsej Avstriji se je pridelalo l. 1906. še 581.236 q prediva. Razentega se je vpeljalo iz vnanjih držav veliko prediva, potem pa tudi bombaža in jute. L. 1916. smo imeli samo še 114.322 q domačega prediva in nič drugega, ker je ves uvoz prenehal. Najbolj zveste v pridelovanju prediva so ostale severne dežele: Češka, Moravska in Šlezija. Izpadek v domačem predivu se je izravnal v tem času poglavitno z uvozom prediva iz Rusije in Belgije. L. 1913. se je vpeljalo skupaj 396.772 q prediva in ker se je doma pridelalo tega leta še 232.609 q, smo imeli pred vojno še 619.386 q prediva na razpolaganje. Ker je med vojno ves uvoz prenehal, smo imeli leta 1916, kakor zgoraj povedano, le še 114.322 q domačega pridelka in prediva, to je za celih 505.054 q manj, kakor l. 1913. Poleg vsega tega nam je manjkalo pa tudi ves bombaž, juta itd.

Nič čudnega tedaj, če je nastopila taka stiska sploh za vse, kar je iz ene ali druge preje.

Kar se tiče pridelovanja lanu, je sedaj najbolj važno, da pridemo *zopet do semena*. Pri nas uspeva po ugodnih legah prav dobro *zimski lan*, ki daje bogato zrnje in dosti prediva. Skrbimo tedaj, da pridemo do tega semena, ki ga bo letošnje poletje dobiti iz tistih naših krajev, kjer so ga začeli gospodarji že zopet sejati, kakor n. pr. v višnjegorskem okraju, v krškem okraju nižje dol ob Savi itd. Koder se je sejalo *poletni lan*, bo kazalo dobiti seme te vrste lanu. Morda si bo mogoče zagotoviti za prihodnjo pomlad seme ruskega lanu, ki ga je v prejšnjih letih kmetijska družba pri-skrbovala svojim članom pod imenom „rigajski lan“.

Ravno tako je treba, da pridemo do *konopnega semena*. Za konopno seme poskrbimo lahko še letos, če posejemo *semenske konoplje* (semenčnice), v kar ni treba dosti semena. Zadostuje nekaj malega, ker se prav na redko sejejo po gnojenih okopavinah, po bobovškem korenju in krompirju, tako da stoje rastline po več metrov narazen. Toliko semena se še lahko dobi v semenski kupčiji ali pa pri dobrih sosedih, ki se pečajo s tem pridelkom.

Ukrenimo tedaj, kar je potrebno, da bo mogoče pričeti zopet s pridelovanjem potrebne prediva.

Rohrmann.

Razširjenje ovčereje.

Govedoreja je tekom vojne padla na tako nizko stopnjo, kakor še nikdar poprej. Vedno večja potreba mesa pri vojaštvu kakor pri civilnem prebivalstvu in zaradi tega neprestano prisilno jemanje živine za zakol ter pomanjkanje krme in slaba kakovost te, vse to je provzročilo, da je dandanes naša govedoreja ob robu prepada. Sicer je državna oblast s prepovedjo klanja telet skušala omejiti zmanjšanje števila govedi. Če pogledamo statistiko, pa vidimo, da je število goveje živine še vedno precej visoko. Oglejmo si pa kakovost te živine, potem šele vidimo, kako nizko je govedoreja, koliko milijonov kilogramov manj ima naša živina in v kako slabem stanju se nahaja. Zadostuje tudi, ako se vzremo v klavnice, kjer se koljejo dandanes skoro sami „takozvani“ voli in krave, ki tehtajo po 130 do 180 kg žive teže. Saj je v mirnem času tehtal toliko že enoleten teliček.

Temu pomanjkanju je pač težko odpomoči, ker se krava ali vol ne da vzrediti v enem letu in k temu še z nezadostno krmo. Moramo si iskati drugih poti, po katerih pridemo laže do mesa. Živinorejci so tudi izgubili veselje do gojenja lepe živine, ker se opravičeno boje, če si vzgoje dobro žival, jim jo to živinski komisijonarji itak odvzamejo.

Velja si torej izbrati za rejo žival, ki v enem letu dorase in ki je vsaj za sedaj in deloma varna pred rekviriranjem. To so ovce. Ovčereja je bila nekdanj pri nas mnogo bolj razvita nego je sedaj. S splošnim poljedelskim napredkom in s povzdigo govedoreje je propadla ovčereja od leta do leta bolj in se v mnogih krajih celo popolnoma opustila. To je bila naravna posledica razdelitve skupnih pašnikov, povzdige travništva in govedoreje, dalje uvoz pavole, ki je nadomestila ovčjo volno.

Pomanjkanje krme bo v vojni ostalo trajno, ker nedostaja močnih krmil, in živina zaradi tega potrebuje večje množine sena in slame. Ovca ni tako izbirljiva

pri krmi kakor govedo in se zadovolji tudi z manj vrednimi krmili, ki jih govedo ne mara. Tudi glede hlevov ni tako občutljiva in so mali prostori tudi zadostni, da se jo spravi pod streho. Vsak kajzar, vsak mali posestnik si lahko drži eno ali po več ovac, ki mu donašajo koristi ne samo z mesom, mlekom, kožuhovino, jagneti in gnojem, ampak tudi z volno, ki jo dandanes tako nujno potrebujemo.

Že to je veliko vredno za malo družino, ako ima doma na razpolaganje malo tečnega mleka, ki ji ga daje ovca. Ovčje mleko je mnogo gostejše in tečnejše nego ono od krave in izda torej posebno v kavi več. Zaraditega je tudi zdravejše in dragocenejše.

Blaga za obleke nam v današnjih časih manjka tako, da ne vemo kaj bomo drugo leto kupovali: popir ali slamo. Ovca nam daje volno, ki je za dobro obleko neobhodno potrebna. Če volne ne moremo porabiti doma, jo prodamo za drag denar in pripomoremo tako skupnosti, da se zviša množina razpoložljive obleke. S tem si tudi pomoremo, da lažje prenašamo te težke vojne čase, ki nam nudijo skoro v vsakem predmetu samo pomanjkanje brez upanja na skorajšnje izboljšanje teh težkih razmer.

Morda bo kdo ugovarjal, češ, še za goved nimamo dovolj krme, pa bomo redili še ovce. Deloma ima prav, toda le deloma, kajti tam, kjer imajo mnogo goved ter malo pašnikov in travnikov samo toliko, kolikor jih potrebujejo za krave, vole in teleta, tam morda res ne bo priporočljivo v veliki meri uvesti ovčereje, četudi bi recimo na vsako vas, kjer imajo 200 govedi, prehranili tudi še lahko 20 ovac. Opozoriti pa hočemo posebno na one pokrajine, kjer imajo na razpolaganje obširne pašnike v hribih, kamor goved težko dospe. Tam bi bila umestna ovčereja, ki bi izkoristila drugače neporabljeno pašo in bi dala zelo mnogo koristi deloma z mlekom in s sirom, z jagneti, a še posebno z volno. Take vasi naj skušajo vpeljati ali razširiti ovčerejo, kolikor mogoče na široki podlagi, da bo prebivalcem na korist in celokupnosti v hasek.

Posamezniki bodo morda vpraševali, katera ovčja pasma je najbolj žlahtna in najbolj primerna za naše kraje na Kranjskem in v drugih slovenskih pokrajinah. Dandanes to vprašanje ne prihaja toliko upoštevanje kakor ono, kje in kaj sploh dobimo. Za naše razmere najboljše in najkoristnejše so domače pasme, ki jih imamo v deželi ali v sosednjih krajih. Na Kranjskem je znana ovca iz Tuhinjske doline pri Kamniku, iz Bohinja in tamošnjega okolišča. Pred vojno so bile znane tudi ovce v okrožju Nanosa; vojaštvo jih je pa tam skoro popolnoma zatrla. Dalje imamo v Istri domačo istrsko pasmo, križano z raznimi žlahtnimi plemeni, ki posebno dobro uspevajo. Iz tu navedenih okrajev bi se morda sedaj v spomladi lahko dobavilo večje množine jagnjet za plemo ter jih razširilo po tistih krajih, kjer bi bile razmere ugodne za ovčerejo in bi se našli posestniki, ki bi se nanovo oprijeli te panoge. Ovčereja ni samo koristna, ampak tudi dobičkonosna. Znan je na goriškem Krasu veleposestnik, ki se edini na celem Krasu peča zraven drugega tudi z ovčerejo. In še v mirnem času, ko je ovčereja padala povsod, se je izrazil, da rajši pusti goved in vse drugo, nego ovce, kajti od teh je prepričan, da mu dajo čisti letni dohodek. Seveda je ovce tudi vedno umno oskrboval.

Iz tu navedenih vzrokov je zelo priporočljivo, da se naši živinorejci posebno v hribih in tam, kjer imajo mnogo še nerazdeljenih pašnikov, oprimejo ovčereje in jo po možnosti razširijo, kolikor to dopuščajo krajevne razmere. Saj se dobe sedaj v spomladi v raznih krajih, kjer se goje ovce, jagneta na prodaj, ki nam dajo potem podlago za vpeljavo ovčereje v okoliših, kjer so se v zadnjih letih le malo pečali s to panogo.

L.

Kako rešimo naše krušno vprašanje?

Dr. O. Pirkmaierjev način dobave kmetijskih pridelkov. V zalogi Ulr. Moserjeve knjižarne v Gradcu je izšla nemška knjižica, ki se peča s tem predmetom; sledila ji bo pa tudi slovenska izdaja.

V sedanjih težavah glede prehrane zasega država kmetijske pridelke ter jih skuša pravilno razdeliti.

Dosedanji načini nabave imajo preveliko napako. Zasledujejo edinolé smoter, kar se da iz kmetov s silo iztisniti, ne ozirajo se pa na temeljne pogoje pridelovanja.

Dr. Pirkmaier zastopa srečno misel, da se naj podpira pridelovanje, vzbuja zanimanje za oddajo, sila naj se pa rabi le v najskerajših slučajih.

Pridelovanje naj se pospešuje s tehničnimi sredstvi, zlasti pa z dostavljanjem obratnih potrebščin, strokovnim poukom itd.

K oddaji naj vspodbujajo višje cene in pa prednosti in ugodnosti, katere naj uživajo tisti, ki prostovoljno več oddajajo.

Pri razdelitvi obratnih potrebščin, dodelitvi delovnih moči, pri vojaških dopustih, odpustu pri razoroženju koncem vojne, pri rekvizicijah krme, slame in živine, glede večje prostosti v gospodarstvu itd. naj bi se na te posebno oziralo.

Zelo utemeljen je tudi predlog glede odpisa davkov, tudi oprostitve pristojbin, češ, kmetovalec mora oddajati v korist splošne prehrane svoje pridelke razmeroma poceni; nepravilno je torej, da mu nalaga država še druga bremena. Ta odpis naj se ravna po množini državi oddanih pridelkov, po gotovem, primernem ključu.

Popolno naj se oprostijo vojaščine brez izjeme tisti kmetovalci, ki se zavežejo, oddati državi na leto 100 q lastnih kmetijskih pridelkov, med temi najmanj 10 q žita.

Splošnega števila oprostitev se s tem ravno ne bi pomnožilo, pač pa bi se bolj omejilo na osebe, katerih gospodarski učinki so dandanes istotako važni kot delo fronte v vojni.

Posameznikom naj se tudi nudi prilika, da na podlagi primerne ponudbe že naprej s pogodbo določijo množino svojih pridelkov za oddajo državi. Ker bi z ostankom smeli prosto razpolagati, bi bila to mogočna vspodbuda, da bi se skušalo sorazmerno več pridelovati. V resnici se dajo doseči mnogo višji sorazmerni pridelki nego so dosedanji povprečni. Samooskrbi dotičnih kmetovalcev in pa tudi neizogibni neposredni oskrbi drugih slojev bi bilo tako mnogo pomagano. Država, ki se trudi kmetijske pridelke pravilno razdeliti, bi tudi dobila teh več in enostavneje. Pošteni kmetovalci, ki imajo dobro voljo — in takih je večina — bi pa bili rešeni mnogih sitnosti. Prisilna sredstva bi bila potem le redko potrebna, le tam, kjer se

Hrošči so dobro močno krmilo za kokoši in prasiče in se pokladajo sveži ali posušeni!

dolžnost namenoma trdovratno zanemarja. Pa tudi v tem slučaju bi znala izguba ugodnosti za prostovoljno oddajo večinoma bolje učinkovati nego grožnje s kaznimi.

Ako bi se ti predlogi uveljavili, bi bil kmet vesel vsled olajšanja dosedaj neznosnega pritiska, vesel bi bil lahko tudi kmetijstvu tuji kosument, ker bi od več pridelanega tudi več dobil, zadovoljna bi lahko bila tudi uprava, ker bi prijaznim potom svoje smotre bolje dosegla. To je posebno uvaževati za prehodnje gospodarstvo, ker bo kmetijstvu tudi po vojni prisojena posebna vloga. Za to se mora že vendar tudi skrbeti. Organizacija za razpregled pridelovanja in dobave, ureditev porabe in pa mlenja, sistem kart itd. so notranje zadeve državne uprave. Tudi glede izpremembe teh so navedeni zelo primerni predlogi, ki bi znali celi stvari gotovo zelo koristiti. Nekaterih teh so neobhodna posledica tega sistema, nekaj pogoj za njega popolnost.

Vsa ta načela so vrlo preiščljena in utemeljena. Obsežno spoznanje položaja in vseh okoliščin po lastni praksi pisatelja jim podeli posebno važnost.

I. Belle.

VOJNE ZADEVE in NAREDBE.

Kuhanje žganja iz vina, vinskih drož in sadnega mošta.

(Min. naredba z dne 13. aprila 1918, drž. zak. št. 138.)

Kuhanje žganja iz vina in vinskih droži je vezano na dovoljenje urada za ljudsko prehrano in finančnega ministrstva, ki v to lahko pooblastita tudi druge oblasti. Prošnje za tako dovoljenje je vlagati potom finančne direkcije v Ljubljani.

Pridelano žganje je zaseženo, ter se more z njim razpolagati le po navodilih urada za prehrano ljudstva.

Kuhanje žganja iz sadnega mošta je prepovedano (§ 3.).

Prestopki se kaznujejo poleg drugih v poštevi prihajajočih kazni še posebej z globo do 20.000 K ali z zaporom do 6 mesecev. V danih slučajih morejo oblasti spoznati v slučaju kaznivih dejanj še gotove izdelke, kakor tudi surovine za zapadle v korist države.

Naredba stopi v veljavo peti dan po razglasitvi. *

Nove določbe glede prometa z živino.

C. kr. deželna vlada kranjska odpravila je z ukazom z dne 26. marca 1918, št. 8145., pravico županstvom izdajati potrdila za nakup plemenske živine. Župani odslej torej nimajo več pravice izdajati potrdila, s katerim je smel rejec za lastno porabo plemensko in delovno živino nakupiti kjerkoli. Ves promet tudi s plemensko živino se ima vršiti le po zaupnikih »Kranjskega deželnega mesta za vnovčevanje živine v Ljubljani«. Ako kak rejec potrebuje plemensko živino, se obrne lahko do zaupnika »Kranj. dež. mesta za vnovčevanje živine«, ki mu jo potem priskrbi.

Po ukazu c. kr. deželne vlade z dne 26. marca 1918, št. 6070., imajo zaupniki »Kranj. dež. mesta za vnovčevanje živine« pravico tudi prisilno odvzeti rejcem plemensko živino, ki je imajo razmeroma dosti in jo oddati drugim rejcem, ki oddajo klavno živino in nimajo plemenske živine. Take odvzeme in oddaje smejo zaupniki »Kranj. dež. mesta za vnovč. živine« izvršiti tudi potom prisilne rekvizicije. Prisilno rekvizicijo dovoli c. kr. okr.

glavarstvo na predlog zaupnika. Prisilno rekvirirana plemenska žival se ima pripeljati k dobavi ter se pri dobavi doda drugemu rejcu, ki odda klavno žival za dobavo. Ceno določi pri prisilni rekviziciji pri dobavah zaupnik, in sicer do 25% višje, kot je nova cena za živino in to po kvaliteti in vrednosti. Ako se zdi onemu, ki se mu plemenska žival siloma vzame, da se mu godi krivica, ima pravico zglasiti se pri c. kr. uradnem živinozdravniku pri dobavi, ki more rekvirirano žival oprostiti, in sicer po zaslišanju zaupnika »Kranj. dež. mesta za vnovčevanje živine«, oziroma pristojnega župana ali drugih verodostojnih oseb.

Ako kak zaupnik »Kranj. dež. mesta« določi kako klavno žival za vojaško ali civilno oddajo, ima dotični rejec pod kaznijo do 5000 K, prignati klavno žival k določeni dobavi. Prigon na navaden poziv zaupnika, se smatra kot prostovoljna oddaja ter gre rejcu nova cena, to je 1 K višje od cene, ki je veljala do 20. marca 1918. Ako na navaden poziv zaupnika rejec ne prižene klavne živali k dobavi, predlaga zaupnik takoj prisilno rekvizicijo pri c. kr. okr. glavarstvu, ki se nato izvrši z žandarmerijo ali pa z vojaško asistenco. Prisilno rekvirirana klavna živina se spravi k naknadni posebni dobavi ter prejme rejec staro ceno, torej 1 K manj pri kilogramu, kot bi dobil, ako žival prostovoljno odda. Povrh pa ima nositi tudi še stroške vse rekvizicije, ki se mu odtegnejo pri kupnini. Ako kdo misli, da bi se mu zgodila z odvzemom klavne živine krivica, more se že pri prvi oddaji, ki se vrši le na navaden poziv zaupnika, zglasiti pri prevzemni komisiji pri dobavi, da mu prevzemna komisija žival oprosti. Ravno tako pa se lahko zglaši pri prevzemni komisiji tudi, ako je žival prisilno rekvirirana, da mu prevzemna komisija žival oprosti.

C. kr. okr. glavarstva so začela tihotapstvo živine iz Kranjske veliko strožje kaznovati kot doslej ter bo zadel vsakega tihotapca, kakor tudi rejca, ki prodaja živino čez mejo, strožja kazen kot doslej.

»Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani.«

Nove zasege žita in krmil.

(Min. naredba z dne 19. aprila 1918, drž. zak. št. 144.)

S to naredbo je vlada pooblaščen, zaseči v slučaju najnujnejše potrebe tudi one množine žita in krmil, ki gredo pridelovalcu v zmislu § 3. lit. a, b in d min. nar. z dne 26. maja 1917, drž. zak. št. 235., za preskrbo svojcev in za seme, oziroma za krmo živini. Stročnatini (fižola in podobnega) ta nova naredba ne zadevuje. Ta naredba se na Kranjskem in Primorskem baje ne bo zvrševala. *

Gozdna paša.

Na podlagi min. naredbe z dne 18. marca 1918, drž. zak. št. 102., o porabi gozdne paše je odredila ministerialna komisija za agrarne operacije, da imajo za letošnje leto veljati glede te paše one ugodnosti, kakor so bile odredjene po tej komisiji že v letu 1915 na podlagi odloka z dne 7. marca 1915, št. 8206. *

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko društvo kranjsko ali na uradništvo »Kmetovalec«, se načelno odgovarja le v »Kmetovalcu«. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med »Vprašanja in odgovore«, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znakna za odgovor. Odgovorja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V »Kmetovalcu« se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na

pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena i K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uradništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 69. V moji hiši je zidovje v jeseni, po zimi in spomladi tako vlažno, da voda kar od njega teče in tla segnijo v malo letih. Sklepam, da bi bili temu vzrok veliki apneni kamni, ki segajo skozi ves zid, vsrkavajo vlogo od zunaj in jo oddajajo v sobi. Ali je moje mnenje pravo in **kako se da odstraniti vlaga zidu?** (I. A. v L.)

Odgovor: Vaše mnenje o vlagi, ki prihaja potom apnenih kamnov skozi zid, ni pravo, kajti tudi drugod imamo hiše zidane iz apnenca, pa so notranji prostori vendarle suhi. Sploh se iz Vašega dopisa težko da presoditi, kaj bi moglo biti vzrok temu, ker niste popisali kako stoji zidovi, ali v zemlji ali pa na prostem, jeli prihaja vlaga po zidu navzgor ali od zunaj skozi zid. Lahko je namreč temu vzrok tudi veter, ki ob dežju moči zunanjo plat zidu in na ta način prihaja vlaga skozi zid v notranjost. Lahko je tudi krivo kuhanje v takem prostoru, kjer se razvija mnogo pare, ki se ob mrzlem zidu zgosti v vodo in ob njem teče navzdol. Edinole več strokovnjak more na licu mesta ugotoviti pravi vzrok temu nedostatku in morebiti podati tudi nasvet, kako se mu odpozamare, oziroma navesti tako snov, ki namazana na zid, brani vlago, da prodira skozi. Obrnite se za nasvet na kakkega večkega zidarskega mojstra, ki Vam pojasni ta pregrešek Vaše stavbe. L.

Vprašanje 70. Pred mesecem sem posejal njivo z ječmenom, pa so mi ga pozobale sosedove kokoši, ki se pasejo vsak dan tam; vsled tega ga je zelo malo vzklilo. **Kateri zakon opravičuje postopanje proti kokošim, ki povzročajo škodo na tujem svetu?** (I. H. v L.)

Odgovor: Proti škodi, ki jo napravi tuja živina, tedaj tudi kokoši, na poljščini, je uporabljati deželni zakon o varstvu poljščine z dne 17. januarja 1875. Po tem zakonu je župan tiste občine, v kateri se je kršila ta postava, upravičen, postopati o poljskih poškodbah, oziroma preiskovati in kaznovati krivce. Tako kazensko postopanje pa se prične le tedaj, ko to zahteva oškodovanec ali pa tudi, ko je bila županu naznanjena poškodba. Tedaj mora župan potom zapriseženega cenilca preceniti škodo in razglasiti kazensko razsodbo, v kateri bodi izrečena izmera kazni, določena po zakonu, in tudi pravica do povračila škode, povzročene po živini. Lastnik te živine mora plačati kazen in je dolžan povrniti nastalo škodo, četudi se je zgodila morda vsled nemarnosti njegovega pastirja ali njegovih otrok. Razentega mora povrniti tudi vse stroške, nastale vsled županske cenitve in kazenskega postopanja. Pravica do preiskovanja in kazni zastari, ako se oškodovanec ne oglasi tekom treh mesecev po povzročenih škodi. S civilno pravdo se more iskati povračila za tisto oškodovanje, ki vsled zastarelosti ni prišlo v preiskavo. Po § 1321. obč. drž. zak. je oškodovanec upravičen, ako na svojem zemljišču zaloti tujo živino, ki mu dela škodo, jo prepoditi s primerno silo ali pa zarubiti toliko teh živali, kolikor zadostuje, da mu je zagotovljena povrnitev škode. Potem se pa mora tekom osmih dni pogoditi s lastnikom živine ali pa podati kazensko ovadbo pri sodnji, drugače pa vrniti zarubljeno živino. Nikakor pa ne sme tuje živali ubiti ali je poškodovati. Oško-

dovanec ima pravico do povračila stroškov le izvensodne cenitve škode. To so zakonska določila. Priporočamo Vam pa, da se v ti zadevi rajši mirnim potom pogodite s sosedom in da ne nastopite javno sodne poti, ki Vam priinese le jezo, sitnosti in stroške, na drugi strani pa prepri in sovraštvo med družinami v vasi. Morda bo v Vašem slučaju tudi težko dokazati, ako so res kokoši pozobale toliko ječmena, da se je obnesel tako slabo, ali niso bili morebiti tudi drugi vzroki. L.

Vprašanje 71. Imel sem svinjo, ki je skotila šest pujskov, potem pa poginila. Mladiče krmim s kravjim mlekom. **Kako naj krmim prasičke, ki so ostali brez svinje?** (I. M. v R.)

Odgovor: Prasičke, ki so izgubili mater, lahko vzgajimo s kravjim mlekom, ki se ne razlikuje preveč od mleka svinje. Pokladamo jim ga prvi teden vsake dve, pozneje vsake tri do štiri ure. Mleko mora biti sveže, mlačno, najbolje takoj po molži, in čisto. Na snago moramo posebno paziti, da se v mleku ne zaredijo škodljive glivice, ki povzročajo drisko in druge bolezni. Dobro je tudi mlade pujske spuščati ob lepem, toplem vremenu na prosto na kak travnik, da se naskačejo in začno polagoma riti in žreti travo in prst, kar jim zelo hasne. Svinjak bodi snažen in suh, v kakem kotu naj bo nekaj prsti, da pujski po njej poljubno brskajo. Na tak način jih bode vzgojili tudi brez svinje. L.

Vprašanje 72. Imam kravo, ki se ji močno izceja sline ter vprašam, **kako je kravi odpraviti hudo slinjenje?** (M. M. v J.)

Odgovor: Krava se zato močno slini, ker ima razdraženo gobčno sluzno kožo, česar posledica je hudo slinjenje. Koža sluznica se razdraži vsled kakih strupenih gliv, ki se nahajajo v krmi in more včasih sluznica tako močno oboleti, da postaja snetiva, kar more zelo nevarno postati. Strupena krma, ki povzroča hudo slinjenje, so n. pr. razne vrste detelje in tudi slama, stročje od fižola, na katerem se nahaja tros glive uromyces, ki povzroča na teh rastlinah rjo. Gliva peronospora na slami in stročju raznih stročnic istotako draži kožo sluznico. Tudi zadohlo in plesnivo seno more vsled svojih gliv plesnobe povzročiti to bolezen. Detelja in stročje, ki je napadeno po glivi uromyces, je posuto z rjavkastimi pikami, ki so trosi te glive in ki je zelo strupen. Vaša krava se torej zato slini, ker dobiva od gliv zastrupljeno krmo in je edino sredstvo slinjenje odpraviti, če strupeno krmo nadomestite z zdravno. Ako so pa sluznice videti že močno obolele in modre, Vam svetujemo takoj poklicati živinozdravnika. L.

Vprašanje 73. Njivo, ki sem jo dal v zakup, sem jo moral zakupojemalcu nazaj vzeti, ker je ni dovolj gnojil in tudi za današnje razmere premajhno zakupnino plačeval. Zakupojemalec me pa sedaj toži, češ, da nisem zakupal pravočasno odpovedal, kar pa ni res, kajti njivo sem mu že meseca januarja nazaj vzel. **Koliko časa poprej se mora zakup njive odpovedati?** (A. S. v Z.)

Odgovor: Če je kako zemljišče za določen čas dano v zakup, preneha kupna pogodba, ko ta čas mine. Če zakup velja za nedoločen čas in se zakup ne odpove, potem zakup molče traja naprej, če ni bilo kaj drugega dogovorjenega. Če zakupna pogodba glede časa ni bila izrecno, molče ali na podlagi posebnih pogojev določena, potem mora zakupodajalec ali zakupojemalec pogodbo šest mesecev naprej odpovedati. Ker ste Vi zakupno pogodbo šele meseca januarja t. l. odpovedali, je zakupnik

Hrošče sušimo v krušni peči!

dolžan šele čez pol leta se ogniti in bo tedaj pri sodišču vsekako zmagal.

Vprašanje 75. Celo leto so že vojaki v naši vasi. Dosedaj smo porabljali gnoj samo mi. Včeraj so ga pa vojaki vzeli. Ali imajo vojaki pravico do gnoja svojih konj? (A. C. v P.)

Odgovor: Vojaki imajo pravico do gnoja svojih konj le tedaj, ako so sami kupili ali si na drug način nabavili steljo za pod nje. Ako ste jim Vi dali steljo brezplačno, potem je gnoj Vaš in vojaki nimajo pravice razpolagati z njim. Če so Vam dosedaj prepuščali gnoj svojih konj, dasi jim Vi niste dajali stelje, ali ste jim jo morda priskrbeli, ampak le proti plačilu, potem so Vam napravili samo uslugo, ne da bi bili primorani k temu; kajti lahko bi bili prodali ali darovali gnoj svojih konj komurskobi, ako ga sami niso potrebovali. Če ga pa sami potrebujejo za svoje nasade, potem jim pač to ne morete zabraniti. Drugače pa je najbolje, da se mirnim potom dogovorite z njimi, da Vam ga tudi nadalje prepuščajo v porabo, kajti s tožbami in s takozvano pravico pri vojski ne opravite ničesar. L.

Vprašanje 74. Kako je to mogoče, da dobijo privatni trgovci od družbe umetna gnojila, podružnice pa ne? (M. F. v M.)

Odgovor: C. kr. kmetijska družba razdeljuje umetna gnojila kakortudi vse druge potrebščine izključno potom svojih podružnic, če se podružnično načelstvo briga za svoje člane in te predmete pravočasno naroči pri družbi. Za to so pač ustanovljene podružnice. Žal pa je nekaj takih, ki ne delujejo in katerih načelstvo se ne zavzema za potrebe kmetovalcev svojega okraja. Ker je kmetijska družba opazila, da nekatera načelstva podružnic navzlic večkratnim opominom od te strani nočejo ali vsled nam nepoznanih vzrokov ne morejo delovati v korist udov in so se zasebniki, bodisi trgovci ali drugi, ponudili, da prevzamejo naročevanje in razdeljevanje kmetijskih potrebščin, ki jih družba ima v zalogi, je naravno, da jim je poverila to nalogo, ker drugače bi ostali družbeni udje navezani sami nase in bi najbrže ničesar ne prejeli. Vzbudite tamošnjo podružnico k rednemu delovanju, pa bo družba gotovo upoštevala njena naročila preje nego ona privatnih trgovcev. Zgodi se tudi, da zasebniki v nekaterih okrajih naročujejo umetna gnojila pravočasno, pa jih dobe šele po več mesecih. Podružnica jih naroči pa šele mnogo pozneje. Naravno je tedaj, da jih ti zasebniki dobe preje nego podružnica. Razmere so dandanes take, da je treba umetna gnojila naročiti pri družbi vsaj pol leta prej, kajti družba prejme gnojila v tako malih množinah in še te zelo pozno, mnogokrat šele po enem letu od časa, ko jih je naročila. Kakor naročbe dohajajo, se vpišejo po vrsti in po tem redu se tudi zvršujejo. L.

Kmetijske novice.

Razdelitev umetnih gnojil. Pri tozadevnem zborovanju kmetijskih korporacij na Dunaju dne 13. aprila t. l. so se navzoči zastopniki soglasno izjavili, da naj se v bodoče razdeljujejo gnojila v kolikor bodo na razpolaganje tako, da se po ugotovljenem ključu dodeli kronočinam gotove množine, nadrobno razdeljevanje pa naj izvrše glavne kmetijske korporacije. *

Tobakov izvleček. Na razna vprašanja, ali se more tobakov izvleček porabiti tudi za napravo nadomestka za tobak, je pripomniti, da je to sicer mogoče, toda le s pristnim nepokvarjenim izvlečkom. Tobačna režija pa je

tisti tobačni izvleček, ki ga je sedaj c. kr. kmet. družba oddajala kmetovalcem za pokončevanje rastlinskih in živalskih škodljivcev, denaturirala (pomešala) z lizolom tako, da se nikakor ne more porabiti v gori navedeno svrhu. Opozarjamo torej vse one, ki bi morda hoteli namakati listje v tobakovi vodi z namenom, da si ceneje pridobe tobačni nadomestek, da tega ne bodo mogli kaditi, ker lizolov smrad se ne da odpraviti tako lahko iz takega listja. Razentega je že ves tobačni izvleček, ki ga je kmetijska družba prejela, popolnoma pošel. L.

Nagrade za nabiranje hroščev. Namestništvo na Moravskem je sporazumno z deželnim odborom določilo za vsakih sto litrov nabranih hroščev nagrado 2 K in ogrcev pa 10 K. Po določitvi nagrade se hrošči in ogrci pobijejo, oziroma stolčejo in vrnejo nabiralcem v poljubno uporabo. Stroški za te nagrade se poravnajo deloma iz deželnih, deloma iz občinskih sredstev. Švicarska vlada je določila 8 vinajev za vsak kilogram nabranih hroščev kot nagrado. Hrošče same uporabijo nabiralci kot močno krmilo za kokoši in prasiče. Tam gredo v hroščevih letih šolski otroci pod vodstvom učiteljev v zgodnjih jutranjih urah nabirati ta mrčes. L.

Cepljenje prasičev zoper rdečico v letošnjem letu. Ker je vsako leto veliko število prasičev za cepljenje, naznanjamo, da bo deželni odbor letos priskrbel živinozdravnika onim občinam, ki bi ga z ozirom na pomanjkanje živinozdravnikov same ne mogle dobiti. Zaraditega naj vse one občine, katere žele, da se jim za cepljenje prasičev priskrbi živinozdravnik, to čimprej sporoče deželnemu odboru, obenem pa navedejo število prasičev, katere bi bilo treba cepiti in njihovo približno povprečno težo.

Družbene vesti.

Priloge „ABC“ zopet ne moremo priložiti, ker manjka v tiskarni popirja. Kmetijski družbi je od strani trgovinskega ministrstva že davno dodeljena potrebna množina popirja za cel letošnji letnik »Kmetovalca«, in dotična tvornica je obljubila popir poslati že meseca marca, katere obljube pa še do danes ni izpolnila. Kakorhitro družba dobi dovolj popirja, bo takoj izdala zaostale številke priloge »ABC«.

(Nadaljevanje družbenih vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske.

Skušnje za kovače.

Skušnje na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani se bodo vršile dne 26. junija 1918 ob devetih dopoldne, in sicer iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole.

Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj vložijo potem županstva pri predsedniku izpraševalne komisije gospodu vladnemu svetniku Ivanu Mundi (živinozdravniški oddelek c. kr. deželne vlade) v Ljubljani najpozneje

do 1. junija 1918

prošnjo za sprejem k skušnji, v kateri je navesti tudi rojstni kraj, domovinsko občino ter bivališče, priložiti pa je prošnji:

1. učno spričevalo in
2. potrdilo o najmanj triletni službi kot kovaški pomočnik.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 4 K na leto. Posamezna številka stane 30 h. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na 1/2 strani 60 K, na 1/3 strani 30 K, na 1/4 strani 15 K in na 1/8 strani 8 K. Družabnikom 20 %, popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 8. V Ljubljani, 30. aprila 1918. Letnik XXXV.

Blagovno poročilo.

Ljubljana, 30. IV. 1918. — Prevezemne cene za 1916/17 za sledeče avstrijske pridelke: Za sto kg Drž. zak. 219 z dne 31. julija 1917: Pšenica K 40.—, Rž K 40.—, Pira K 40.—, Ječmen za varenje K 37.—, Ječmen za krm. K 37.—, Oves K 36.—, pri oddaji pred 15. nov. se približe še 2 K pri 100 kg. Po min. nar. z dne 29. 9. 17. drž. zak. št. 391 veljajo naslednje prevzemne cene za 100 kg: koruze K 38.—, prosa K 40.—, ajde K 40.—, graha K 80.—, fižola K 80.—, leče K 120.—, bob K 60.—, grašice K 100.—, oziroma K 51.—, ter K 35.—, zadnjega žita K 35.—, oruženih koruznih storžev K 15.— franko mesto prevzema. Jedinici fižolin bob vseh vrst K 40.—, Fižolin bob, grahalileča za krm. K 30.—, Grašica K 29.—, Mak K 150.—, Ogrščica K 100.—, Repič K 97.—, Suhe češnje, sto kg, Drž. zak. 290. z dne 6. sept. 1916: a) do 105 kom. K 104.—, b) 106 do 130 kom. K 100.—, c) nad 130 kom kg K 95.—, d) merkant. blago K 65.—, Povidl K 120.—, Držav. zak. 159 z dne 10. aprila 1917: Sladne kali K 22.—, Pivovarniške tropine, posušene K 26.—, Tropine solnčnih rož, oluplj. pečk K 25.—, neoluplj. K 17.—, Tropine bučnih pečk oluplj. K 30.—, neoluplj. K 20.—, Lanene tropine K 25.—, Konopne tropine K 19.—, Tropine repnice K 18.—, Makove tropine K 24.—, Krompirjevi izlučki posušeni K 19.—, sto kil, kolodvor obratvališča, brez vreč, vstevni stroške nakladanja. Krompir 32 K od 11. IV. 1918 dalje. Drž. zak. 390/17 z dne 23. sept. Seno 23 K, škupa (ržena slama) 13 K, slama od žita, graha, in grašice 11 K, fižolova, bobova, lečina, makova, repična in koruzna slama po 7 K za 100 kg. Jajca. V ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 28, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jajce pri pridelovalcu 20, v trgovini pa 24 vinarjev, glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34201. Moka. (Pšenična moka za peko, pšenični zdrob, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kuho K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje železne postaje mlina (brez vreč). — Ajdovamoka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h. Koruzen zdrob 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna obloga 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916, št. 16.303) Ješprenj št. 10, 66 h; št. 9, 68 h; št. 8, 75 h. (7)

Žita in moke posreduje običnain Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani. Gori označene prevzemne in najvišje cene objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene. Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družbenih vesteh »Kmetovalca«.

Tržna poročila.

Cene za klavno goved. (Ukaz dež. preds. z dne 10. 3. 1917., št. 8855. in brz. kmet. min. dež. vladi z dne 20. III. 18. št. 15515) — Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene in sicer: za voli I. kakovosti po K 450, II. kakovosti po 4 K, III. kakovosti po K 350; za krave I. kakovosti po K 410, II. kakovosti po K 370, III. kakovosti po K 330; za telice in bike I. kakovosti po K 430, II. kakovosti po K 410, III. kakovosti po K 340, za koščeno živino po K 280. Za kalo se sme odbiti do 5% od žive teže v kolikor je živina nakrmljena ali napojena. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 47, 52, in 81.)

Najvišje cene za prasiče. (Min. naredba z dne 6. 7. 1916, drž. zak. št. 211.) — Za 1 kg žive teže veljajo najvišje cene in sicer za pitane prasiče, ako pridejo res v zakol (iz hleva) po K 550, za debele prasiče za nadaljnjo pitanje, ki so od 60–90 kg teški po 6 K, za mesnate prasiče nad 40 kg žive teže po K 470, za pitane prasiče pod 60 kg in mesnate prasiče pod 40 kg ni določena nikakoli cena, a jo zato določa ukaz. dež. predsednika, ki tu sledi. (Glej pred lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.) (8)

Najvišje cene za prasiče, ki jih min. nar. z dne 6. 7. 1916 ne omenja. (Ukaz dež. preds.) Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene: A. za odstavljene pujske do 3 mesecev starosti: 1) domačega plemena po 8–9 K, križanih pasem po 9–10 K, žlahtnih pasem po 10–12 K; B. za prasiče za zakol in sicer: pitane prasiče pod 60 kg žive teže in nepitane pod 40 kg žive teže 1) domačega plemena po K 550, križanih pasem po K 550, žlahtnih pasem po K 650. Za prasiče za plemo, ki so navedeni pod B se sme pribiti še 25%, ako se jih proda za plemo. Za plemenske mrjase in za breje svinje gorenje cene ne veljajo. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 47.)

Svinjaka mast in sveže meso po K 780 za kg čiste teže. (Min. nar. z dne 6. 7. 1916. — (Glej pred lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.) Za svinjsko mast pa določa novejši ukaz dež. predsednika z dne 1. 4. 1917 št. 10.384 odškodnino in sicer za 1 kg surove masti po K 7.—, s cvrte svinjske masti po K 8.—. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 55.)

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 6 vinarjev v denarju ali znakih, sicer se naznanila ne objavljajo. Vaak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijavit eno štirivrstno objavo, tičoo se gospodarskega prometa. Upravišтво ne prevzame posredovanja.

Konjsko žimo od 15 cm dolgo, naprej odrezane in skupaj vezane, kupujem po 14–18 kron kg. Pošiljajte na Ivan Svetec, posestnik, Rudolfovo, Dolenjako. 227

Kotlje za žganje kuhati, 30 do 50 litrov vsebine, skapo na dve cevi, dobavi po pošti trgovina L. Fürsager v Radovljici. Gorenjsko. 47

Kupim več mladih prasičkov, kravo, mlekarico in več druge goveje plemenske živine. Ponudbe: J. Pogačnik, Ljubljana, Marije Terezije cesta 13. 80

Sejalni stroj za koruzo, trovrsten, brezhiben in skoro nov, fabrikat Clayton-Shuttelworth in mlatilnico za žito za na gepelj ali mot. pogon, malo rabljeno iz iste tvornice ter brano (Exstirpator) isti fabrikat, napravo pri upravi graščine Mokrice, p. Jesenice ob Savi.

Kupi se mlatilno garnituro s cepci ter napravo za stresanje in sortiranje, polnitev vreč, za motorni pogon 6 konjskih moči. Uprava graščine Mokrice, p. Jesenice na Dolenjskem. 88

Želim kupiti psa, ali psico, jazbečarske pasme. Ponudbe: na naslov Ignacij Tavčar, pos. Podgora 8, Gorenja vas nad Skofjelo. 95

Kupim psa, dobrega čuvaja za na verigo. Ponudbe: Janez Lokar, Primskovo, p. Kranj. 96

Domače semenske lucerne, imam večjo prodati. Cena po dogovoru. Ivan Rus, Grosuplje. 98

Brenko sol, strošno lopenko in karbo- dobavi v večjih in manjših množinah trdka A. Sušnik v Ljubljani, Zaloška c. 21. 98

Sod za gnojnico vozit za samca kupi Vinko Cirman, Glince, p. Viš pri Ljubljani. 99

Novo cirkularno žago čisto nov sistem, ima napravo za čeno po dogovoru Franc Berlić, Zapuže 3, pošta St. Vid nad Ljubljano. 100

Slamoreznico „Austria“ 4/13, že rabljeno, ampak še dobro ohranjeno, z novim nožem imam naprodaj za ceno po dogovoru; dalje priporočam brzoparilnike Welsa, porabne tudi za žganjekubo. I. Komatič, zastopnik tovarne „Welsa“ za kmetijske stroje Ljubljana, Gradišče št. 11. 101

Dva mlatilna stroja, malo rabljena sta na 500 kron. Kupci naj si stroja ogledajo pri Francu Budna, Kalisovec, pošta Rajhenburg ob Savi. 102

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

(5)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/4 %

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.

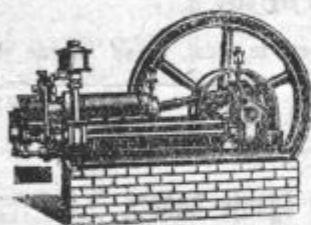
brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

(3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev
iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

Le racionalna reja perutnine

kot glavna ali postranska panoga potom naših najboljših

valilnikov

donaša vsakemu gospodinjstvu ceno

meso in jajca!

V 7. do 8. tednih zakolno perutnino!

Nickerl & Co., G. m. b. H.

podjetje za racionalno rejo perutnine in drobnice
Inzersdorf 119 pri Dunaju. (66)

Jajca za valenje

od treh priznanih najbolj-
ših plemen sedanosti
in najvišje odlikovanih
vzgojnih rodov.

Črne rdečerožnate Minorke
potomci petelina zmagoval-
ca „Viktor“, ki je bil za
9000 K importiran iz Ame-
rike. (Kokoši so stale po
1200 K). Jako lepe živali,
zelo pridne jajčarice. Jajca
za valenje po K 2-90 komad.

Jastreški Plymouth-Rocks

lep v obliki in znakih, ameriški import, najboljša
mesnata žival in najpridnejša zimska jajčarica. Jajca
za valenje za K 2-90. Jajca belih pekinških rac
po K 2-90. Jamstvo za svežost in 100% oplojenost.

I. Perutninarški zavod

Frančišek Vodička, Smržice na
Moravskem. (13)

Skrbite

za pravočasno dobavo

zanesljivega semena trav in detelj!

Mešanica zanesljivih travnih semen

ki sestoji jamčeno z:

15 %	semena domače detelje,
8 %	„ nemške lucerne ali sedemletne detelje,
18 %	„ hmelske lucerne,
17 %	„ francoske pahovke,
17 %	„ angleške ljulike,
25 %	„ mačjega repa

oddaja c. kr. kmet. družba kranjska v Ljubljani svojim udom po 8 K kg.

Kmetovalci! Mešanico travnega semena si nabavite šele, ko poznate
množino in kakovost posameznih pridejanih vrst in ko na tej podlagi izračunate
vrednost mešanice. (22)

Pošne hranilnice račun št. 626.406.
Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registr. zadruga z neomej. zavezo

• v LJUBLJANI •

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po 4 1/4 %

(2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v svesi z čekovnim prometom
ter jih obrestuje od dne vloge in do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog 23.000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1.000.000 kron.

Nadaljevanje „Družbenih vesti“.

* **Tobakov izvleček** je že pošel. C. kr. tobačna režija je družbi nakazala le tako male množine tobačnega izvlečka, da se niso mogla zadostno upoštevati niti dosežanja naročila. Vsled tega so vse nadaljne naročbe nanj brezpomembne. Ko ga družba zopet dobi, kar se bo pa težko zgodilo v tem letu, bo že pravočasno obvestila. Nikakor pa ni umestno naročevati ga že v naprej, kajti take naročbe se ne morejo upoštevati. Pri tej priliki bodi omenjeno, da je bila cene posode z 5 kg vsebine pomotoma objavljena po 12 kron, dočim je stala taka posoda v resnici 13 kron. Omeniti je tudi, da je tobakov izvleček poraben samo kot sredstvo proti rastlinskim in živalskim škodljivcem ter je v to svrhu denaturiran (pomešan) z lizolom. V druge namene torej ni poraben. L.

* **Modra galica** je že vsa porazdeljena. Ker so letos vinogradniki naročili večje množine modre galice nego lansko leto in več nego jo je določene za Kranjsko, računa se po 35 kg na ha vinograda, oziroma po 3½ kg na 1000 trt, so se morala naročila nanjo primerno skrajšati. Novih naročil kmetijska družba nikakor ne more več upoštevati. Razentega družbi ni dospela še vsa za Kranjsko določena množina modre galice, vsled česar niso bili doposlani še vsi obroki naročnikom. Upoštevajo se vse naročevalnice po deželi enakomerno in so vsled tega nepotrebne vsake tozadevne pritožbe in prošnje za povišek množine, oziroma za takojšnjo dodelitev.

* **Amonljev sulfat** dušičnato umetno gnojilo, je dospelo in je že popolnoma porazdeljeno. Kmetijska družba ga je prejela pet vagonov, naročil pa je bilo za trideset vagonov. Razdelitev, ki bodi po možnosti pravična, je delala družbi mnogo preglavic, kajti tako malo množino razdeliti med toliko naročnikov, ni lahka stvar. Kmetijska družba je v prvi vrsti morala upoštevati naročila podružnic; seveda tudi teh le v omejenih količinah, kajti nekatere so naročile kar po več vagonov. Zasebna naročila je izvršila le v malih množinah in samo tista, ki so bila podana v začetku. Na poznejša naročila se družba ni mogla osirati in prost, da se je ne nadleguje več z novimi naročbami, ki se nikakor ne morejo izvršiti.

* **Seme krmske pese.** Kmetijski družbi se je v zadnjem času posrečilo dobiti malo množino semena krmske pese, ki ga bo oddajala svojim udom približno po 10 K za kilogram. Priporoča se, da si jo kmetovalci nabavijo vsaj v malih množinah, ki jim omogočijo prihodnje leto pridelati seme od nje doma, kajti pomanjkanja tega semena, kakor smo ga občutili to spomlad, ne bo tako hitro konec. L.

* **C. kr. kmetijska družba kranjska** ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Seme lucerne detelje ogrske provenience, jamčeno brezpredenično in skrbno čiščeno po K 16.— kg.

Seme domače ali črne detelje, istotako čiščeno s strojem »Cuscuta« jamčeno brezpredenično in največje kaljivosti pri odjemu 50 ali 100 kg in več po K 10.—, pri manjšem odjemu po K 12.— kg.

Seme hmelske lucerne (Medicago lupulina) dveletna rumena detelja stane pri družbi 5 kron kg. To brezpredenično seme uspeva tudi v slabih, apnenih ali lahkih zemljah in je posebno priporočljivo za primes k travnim semenskim zmesem.

Travna semena: Mačji rep K 6.—
Angleška ljulika „ 6.—
Francoska pahovka „ 10.—
Travna mešanica „ 8.—

Vreče za semena trave in detelje morajo udje naročniki po možnosti družbi obnem z naročitvijo dostaviti. Le koder to nikakor ni mogoče priskrbi družba udom

sama primerne močne vreče. Te vreče so pa sedaj jako drage in jih mora družba po nastopnih cenah računati, ne da bi jih za te cene potem nazaj jemala:

pri pošiljtvah do 10 kg stane vreča	K 3.—
„ „ 15 „ „	K 4.—
„ „ 20 „ „	K 5.—
„ „ 25 „ „	K 6.—

večje vreče stanejo vselej primerno več.

Kalijev hipermanganat po 8 K kg.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Galun po K 240.— sto kg.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Fenolfstaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnic po 1 K.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 gr po K 12.— kg.

Manila trakove za vezati, v klopčičih po 2500 gramov po K 16.— kg. Ta izborni motvoz je kanadskega izvora in je najboljši in najcenejši nadomestilo za rafijo, ker se ga ob uporabi lahko predeli v tri trakovne dele.

Mlečne cevi iz kosti, števil. 3561 po K 1'40.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane kg 7 K.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za goved z gobčnim lesom po K 29.—, z žično cevko za goved št. 3466 po K 15.—.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 15 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnicah po 1 kg za 18 K, ½ kg za K 9'50, ¼ kg za K 5'50, ⅓ kg za K 3.—, 50 g za K 1'60.

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1917 vlog . K 66,800.000.—,
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000.—,
rezervnega zaklada „ 2,000.000.—.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4 % (1)

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo j. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 ¼ %, obrestim in proti najmanj 1 % oziroma ¾ % odplačevanju na dolg. V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Kmetska hranilnica in posojilnica na Vačah,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
vabi na

XI. redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 12. maja 1918

ob 1. uri popoldne

v združni pisarni na Vačah

s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva.
2. Porocilo nadzorstva in potrjenje letnega računa.
3. Čitanje revizijskega poročila in ukrepi vsled istega.
4. Volitev načelstva (5 članov).
5. Volitev nadzorstva (5 članov).
6. Slučajnosti. (38)

Vače, dne 1. maja 1918.

Načelstvo.

Pripomba: V slučaju nesklepčnosti prvega, vrši se pol ure kasneje na istem prostoru s prvotnim sporedom drugi občni zbor v smislu § 35 pravil, ki sklepa pri vsakem številu navzočih članov.

(6) C. kr.

KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek		Cena K
2.	Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu	—30
3.	Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	—20
5.	M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	1-50
8.	Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških ključev	—80
10.	B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	—70
11.	Gustav Pirc: Poglavje o govedoreh na Kranjskem	—30
12.	Pridelovanje in razpečevanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špalirju. (B. Skalický)	—60
13.	O sestavljanju in setvi travnih mešaníc. (Weinzierl-Turk)	1-—
14.	A. Sivíc: Poljudno navodilo za merjenje lesa	1-50
15.	Steuert-Jamnik: Sosea Razumnika konjereja	1-—

48 raznih gospodarskih navodil po 20 vin. komad.

Vabilo

k

X. rednemu

občnemu zboru

Kmetijske hranilnice in posojilnice
v Št. Petru na Krasu

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil

v soboto, dne 11. maja t. l.

ob 5. uri popoldne

**v načelnikovi hiši
v Hrastju hšt. 17.**

SPORED:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računsk. zaključka za l. 1917.
3. Čitanje revizijskega poročila in ukrepi vsled istega.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti. (40)

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen ob navedenem času, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število navzočih članov.

Št. Peter na Krasu, 31. jan. 1918.

Načelstvo.

Garje (kraste), srbečico

odstrani hitro dr. Emil Fleschovo origjn.
„Skaboform rujavo mazilo“.

Poskusni lonček K 2-30, večji K 4-—,
obiteljska mera K 11-—. (32)

Ob večjih naročbah za živilno veljajo naslednje znižane cene:

1 kg K 25, 5 kg K 100, 10 kg K 180, 25 kg K 400.

Pošiljanje franko.

Naročite edino pri izdelovalnici:

Dr. Emil Fleschova lekarna „Pri kroni“,
Győr (Raab) Ogrsko.

Kislo vodo vino

in (35)

razpošilja
A. OSET,
p. Guštanj
(Koroško).

**Konjsko
- žimo -**
vsako množino
kupeje
**Mihael
Mihelič,**
ščetar v Ljubljani,
Šelenburgova
ulica št. 1,
nasproti Kazine.
(17)

Kosilne stroje za enega ali dva konja, obračalnike, avtomatične konjake grablje, bencin motorje (stoječi ali ležeči modeli), in prevozne parilnike, navadne, pocinkane, z opravo za žganjekuho, štedilnike (Sparherd), tehtnice, žrotovne mline ali z nmetnimi kamni, gnojnične sesalke, mlatilnice in škoporeznice za vsaki pogon, gipeljne, prevozne krušne peči itd., priporoša po zmerni ceni Josip Božić, pošta Grafenstein, Koroško. 103

Rahih 150 hekto jabolčnika, dobre kakovosti po K 3-20 in 40 hekto sadnega kisa po 2 kroni liter ima naprodaj uprava graščine Mokrice, p. Jesenice na Dolenjskem. 99

Zamenjam galico za živila. Ponudbor Ljubljana poštni predal 93. 90

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC
Ljubljana, Židovska ulica 1. 93

(39)

Nič ne pomaga po toči zvoniti!
Boljše, prej zavarovanje skleniti.

Zavarovanje proti škodi po toči

sprejema pod ugodnimi pogoji in po nizkih stavkih

generalni zastop c. kr. priv. avstr. zavarov. družbe „DUNAV“
v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

Zglasite se pravočasno! Pojasnila poštnine prosto.
Pošteni posredovalci se sprejmejo.